

توسعه مفهوم سازه‌های حسابداری پایداری و سلامت مالی شرکت‌ها در بازار سرمایه ایران

فرزاد قادری^۱

عسگر پاک مرام^۲

حسن قالیباف اصل^۳

جمال بحری ثالث^۴

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۹/۰۴/۰۸

تاریخ دریافت: ۱۳۹۹/۰۲/۲۶

چکیده

سلامت مالی شرکت‌ها موضوعی است که به بحث تداوم فعالیت، ورشکستگی، درماندگی مالی و پایداری اطلاعات حسابداری در ارتباط است. از این رو، با پیروی از پژوهش پوتانگ^۱ (۲۰۱۱) و بالوگانی^۲ (۲۰۲۰)، هدف پژوهش حاضر ارائه الگویی برای سلامت مالی شرکت‌ها از طریق پیش‌بینی روابط علی میان سازه‌های حسابداری پایداری (آگاهی اخلاق حسابداری، فعالیت داوطلبانه حسابداری، شفافیت طرز فکر حسابداری، افشاء سرمایه انسانی و گزارشگری مسئولیت اجتماعی) و سلامت مالی شرکت‌ها است. جامعه آماری این پژوهش، مدیران و کارشناسان مالی شرکت‌های مورد بررسی بوده و جهت گردآوری داده‌ها از پرسش‌نامه استاندارد استفاده شده است. پس از انجام آزمون‌های پایایی و روایی داده‌های نمونه، تحلیل‌های مربوط بر اساس رویکرد مدل‌سازی معادلات ساختاری^۳ (حداقل مربعات جزئی) به کمک نرم‌افزار smart-pls صورت گرفت. نتایج پژوهش نشان داد که سلامت مالی شرکت‌ها تحت تأثیر سازه‌های پایداری حسابداری (فعالیت‌های داوطلبانه حسابداری، شفافیت طرز فکر حسابداری و گزارشگری مسئولیت اجتماعی) قرار می‌گیرد. شرکت‌ها برای اینکه دچار درماندگی مالی نشوند و سلامت مالی داشته باشند، باید دارای ویژگی‌های حسابداری پایداری باشند؛ بنابراین، اگر سرمایه‌گذاران و ذینفعان نتوانند به این اطلاعات پایدار متکی شوند، احتمال سلامت مالی شرکت کاهش خواهد یافت.

واژه‌های کلیدی: اخلاق حسابداری، فعالیت داوطلبانه حسابداری، شفافیت طرز فکر حسابداری، گزارشگری مسئولیت اجتماعی، سلامت مالی.

۱- دانشجوی دکتری گروه حسابداری، واحد بناب، دانشگاه آزاد اسلامی، بناب، ایران. Ghaderi.gh@gmail.com
۲- دانشیار گروه حسابداری، واحد بناب، دانشگاه آزاد اسلامی، بناب، ایران* (نویسنده مسئول) pakmaram@bonabiau.ac.ir
۳- دانشیار گروه مدیریت مالی، دانشگاه الزهراء، تهران، ایران. ghalibafasl@yahoo.com
۴- استادیار گروه حسابداری، واحد ارومیه، دانشگاه آزاد اسلامی، ارومیه، ایران. bahrisls.j@gmail.com

۱- مقدمه

پیشرفت سریع فناوری و تغییرات محیطی وسیع شتاب فزاینده‌ای به اقتصاد بخشیده و رقابت روزافزون بنگاه‌های اقتصادی، دستیابی به سود را محدود و احتمال ناتوانی در ایفای تعهدات و توقف فعالیت‌های آن‌ها را افزایش داده است. ورشکستگی‌های بی‌سابقه اخیر شرکت‌های بزرگ و نوسان‌های بورس اوراق بهادار در ایران، وجود بحران‌های مالی در شرکت‌ها و صنایع مهم داخلی و تأثیر آن‌ها در ورشکستگی و نابودی شرکت‌ها که از آن‌ها به سونامی وحشتناک مالی می‌توان یاد کرد، نگرانی‌هایی را ایجاد کرده است که نیاز به وجود ابزارهایی را برای ارزیابی توان و سلامت مالی شرکت‌ها با توجه به شرایط محیطی نشان می‌دهد (نیک کار و همکاران، ۱۳۹۷). کلیه سهامداران و صاحبان منافع در واحدهای اقتصادی به داشتن ابزارهای مناسبی علاقه‌مندند که سودآوری و تداوم فعالیت این واحدها را بتوانند ارزیابی و پیش‌بینی کنند (کریستسونیس^۴، ۲۰۰۵). هدف شرکت‌های سهامی و مدیران آن‌ها، بیشینه‌سازی ارزش حقوق صاحبان سهام و تداوم آن و به‌بیان‌دیگر، بیشینه نمودن ارزش شرکت و سهام آن به‌طور مستمر است (بیرنه^۵، ۲۰۱۶). لذا، شرکت‌ها برای اینکه در طولانی‌مدت یا کوتاه‌مدت سلامت مالی داشته باشند، به اخلاق حسابداری و کیفیت مطلوب حسابداری نیز احتیاج دارند (گوردون و ویو^۶، ۲۰۱۴).

سلامت مالی، به معنای توانایی و ظرفیت یک سازمان در مواجهه و مقابله با بحران‌های مالی و توانایی بازگشت به شرایط عادی کسب‌وکار، ویژگی بسیار مهمی است که سازمان‌ها باید برای سلامت و تداوم کسب‌وکارشان بایستی به آن مجهز باشند. باین‌حال، نگرانی صرفاً منوط به فجایع نمی‌شود؛ بلکه انحراف‌ها و عدم قطعیت‌های کوچکی هم که سازمان‌ها را با چالش روبرو می‌کنند مدنظر هستند (ران^۷ و همکاران، ۲۰۱۱). از این‌رو، تشخیص به‌موقع شرکت‌ها قبل از دچار شدن به درماندگی مالی از اهمیت بالایی برخوردار است، چراکه درماندگی مالی منجر به هدر رفتن منابع و عدم بهره‌گیری از فرصت‌های

سرمایه‌گذاری شده و هزینه‌های زیادی را به همراه دارد (فتحی و همکاران، ۱۳۹۲). این شرایط و قرار گرفتن شرکت‌ها در عرصه رقابت باعث شده تا شرکت‌های ناموفق سریعاً از عرصه رقابت خارج‌شده و سایر شرکت‌ها موقعیت بهتری برای رقابت به دست آورده و سود بیشتری ببرند. برای آنکه شرکت بتواند در چنین شرایطی تداوم فعالیت خود را حفظ نمایند نیازمند منابع مالی و تأمین مالی می‌باشد تا پاسخگویی نیازهای خود بوده و به ادامه حیات خود کمک کند (چالاک و همکاران، ۱۳۹۷). از این‌رو مفهوم حسابداری پایداری در ایجاد سلامت مالی شرکت‌ها به وجود می‌آید. مفهوم حسابداری پایداری عملاً مربوط به یک دوره در ۴۰ سال گذشته است که فرآیند و پایه‌گذاری آن ناشی از تحولات پدید آمده در رشته حسابداری و توجه به مفاهیم و ریشه حسابداری به‌عنوان یک مفهوم بسیار وسیع‌تر از ابعاد مالی است و به دنبال و پیرو مفهوم محدود و نوپای آن در طول چند سال گذشته مطرح‌شده است. این تغییر و توسعه ایجادشده نشان‌دهنده دو نگرش فکری مستقل است که در نگرش اول، نگرش فلسفی در مورد فرایند و نقش پاسخگویی سازمان‌ها و چگونگی ارتباط آن‌ها با توسعه پایدار را مطرح می‌کند و عنوان می‌شود که این عوامل، از جمله عواملی هستند که در حرکت سازمان‌ها به سمت پایداری مؤثرند. بر همین اساس در این نگرش مفاهیم حسابداری بر روی یک سیستم کاملاً جدید حسابداری طراحی می‌شود و برای ترویج استراتژی پایداری سازمان‌ها مؤثر هستند نگرش دوم، توجه به چشم‌انداز مدیریت در ارتباط با شرایط و ابزار متنوع و مؤثر در جهت پایداری سازمان است (پوتانگ، ۲۰۱۱). اگر شرکت نیاز به پایداری را نادیده بگیرد، آنگاه مخاطرات بالقوه بارهای غیرقابل تحمل در پایداری به وجود می‌آید. همچنان که وورلدکام^۸ و فروپاشی آنرون^۹ و بحران اقتصادی آسیا^{۱۰} در سال ۱۹۷۷ و در شرکت‌های تابعه ایالات‌متحده^{۱۱} در سال ۲۰۰۷ همگی از نبود حسابداری پایداری نشات گرفته‌اند، بنابراین عدم وجود اخلاق و شفافیت در

حسابداری، به‌عنوان یک مسئله مهم مطرح است (مرزاکو و همکاران^{۱۲}، ۲۰۱۷).

مسئله اصلی این پژوهش بررسی تأثیر سازه‌های حسابداری پایداری بر سلامت مالی در شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران است. اهمیت و ضرورت پژوهش حاضر به دلیل اهمیت فزاینده‌ای که این سازه‌های پایداری حسابداری در سلامت مالی شرکت‌ها و به‌تبع آن، موفقیت و شکست آن‌ها در محیط رقابتی و پیچیده امروزی دارد. به‌منظور پاسخ به این مسئله، پیش‌بینی روابط علی حسابداری پایداری و سلامت مالی شرکت‌ها مطالعه می‌شود. در حقیقت مطالعه حاضر مفهوم جدیدی از سلامت مالی شرکت‌ها^{۱۳} را معرفی می‌کند. از این‌رو، انتظار می‌رود نتایج پژوهش حاضر بتواند به مدیران، تحلیل‌گران مالی، سرمایه‌گذاران و سایر ذی‌نفعان در درک بهتر سلامت مالی شرکت‌ها در قبال ابعاد حسابداری پایداری، کمک کرده و آن‌ها را در اتخاذ تصمیم‌های صحیح مالی و سرمایه‌گذاری کمک نماید. این پژوهش با طرح مبانی نظری و پیشینه پژوهش‌های مرتبط با موضوع و همچنین تبیین روش پژوهش و فرضیه‌های برگرفته از مسئله و مبانی نظری پژوهش ادامه یافته و سپس به تشریح نتایج آزمون فرضیه‌ها پرداخته است؛ و در نهایت نتیجه‌گیری و پیشنهادها بیان می‌گردد.

مبانی نظری و پیشینه پژوهش

این پژوهش برای طرح مبانی نظری مرتبط با حسابداری پایداری از تئوری مشروعیت^{۱۴}، تئوری ذینفعان^{۱۵}، تئوری اخلاقی^{۱۶} و تئوری مسئولیت اجتماعی^{۱۷} پیروی می‌کند.

حسابداری پایداری^{۱۸}

حسابداری پایداری سازمان‌ها را برای توسعه ویژگی‌های عملی در محیط و زمینه‌های حسابداری فردی و اجتماعی گرد هم می‌آورد که شامل اخلاق حسابداری برای ارتباط بهتر همراه با کارایی و استراتژی شرکت می‌باشد (کالر^{۱۹} و همکاران، ۲۰۰۷). حسابداری پایداری مفاهیم مسئولیت اجتماعی، اخلاق

حسابداری و ذینفعان تأکید دارد که شامل مؤلفه‌های (آگاهی اخلاق حسابداری، فعالیت داوطلبانه حسابداری، شفافیت طرز فکر حسابداری، افشای سرمایه انسانی و گزارشگری مسئولیت اجتماعی) می‌باشد.

الف) آگاهی اخلاق حسابداری: آگاهی اخلاقی یک رکن اساسی از طرز عمل حرفه حسابداری است، به‌طوری‌که هر حسابدار باید توانایی اخلاقی را دارا باشد، زیرا این مقوله جنبه‌ی مهمی برای کیفیت اطلاعات مالی گزارش‌شده است. به همین جهت مؤسسات حرفه‌ای حسابداری، به‌منظور بهبود اخلاق حرفه‌ای، آگاهی اخلاق حسابداری را به اعضای خود آموزش می‌دهند و یا تشخیص می‌دهند که آموزش دهند (سرنیکا^{۲۰}، ۲۰۰۷). در رفتارهای اخلاقی افزایش اطمینان سهامداران به شرکت به‌عنوان یکی از خواسته‌های اخلاقی و یک هدف مهم باید در نظر گرفته شود (علی^{۲۱} و همکاران، ۲۰۱۰ و بالوگانی^{۲۲}، ۲۰۲۰).

ب) فعالیت داوطلبانه حسابداری^{۲۳}: فعالیت داوطلبانه حسابداری عمدتاً دربرگیرنده رعایت سیاست‌ها، روش‌ها و قوانین مرتبط به‌منظور حفظ شرکت در بالاترین سطح پذیرش اجتماعی و شهرت در بازار می‌باشد. امروزه شرکت‌های مختلف دست به روش‌های مختلفی برای داوطلبانه نشان دادن خود در بهبود مدیریت محیط زیست حتی فراتر از الزامات قانونی را برمی‌گزینند که این موضوع گاهی منجر به بهبود عملکرد مالی و تولید پویای شرکت‌ها می‌گردد (آراگون و همکاران، ۲۰۰۷).

ج) شفافیت طرز فکر حسابداری^{۲۴}: شفافیت طرز فکر حسابداری به اطلاعات قابل اعتماد اشاره دارد که کاربران را قادر به یک تصمیم‌گیری دقیق می‌سازد یا به عبارتی شفافیت طرز فکر حسابداری شامل اطلاعات قابل اعتمادی است که منجر به تصمیم‌گیری دقیق و صحیح کاربران می‌شود. بدین معنا که شفافیت طرز فکر حسابداری یک دیدگاه درباره افشای کامل پروسه‌ها، فرآیندها، فرضیه‌ها در آماده‌سازی گزارش است. به عبارت دیگر شفافیت طرز فکر حسابداری برای

ویژگی‌های کیفی اطلاعات حسابداری در ارتباط است. لذا باید در حوزه‌های عملیاتی، بازاریابی و مالی و حسابداری دست به ارزیابی عملکرد شرکت‌ها زد (کریستونیس، ۲۰۰۵). از آنجائی که امروزه اجتناب از ورشکستگی به‌عنوان راهبردی بنیادی است که هدف آن تضمین فعالیت‌های تجاری می‌باشد. بحث پیش‌بینی سودآوری و ارزیابی تداوم فعالیت شرکت‌ها مورد توجه محققان قرار گرفته است. سلامت مالی به مفهوم توان سودآوری و تداوم فعالیت واحد اقتصادی برای کلیه سهامداران و ذینفعان از اهمیت بسیار بالایی برخوردار است و اساساً همه ذینفعان در واحدهای اقتصادی به داشتن ابزارهای مناسبی که بتوانند سودآوری و تداوم فعالیت این واحدها را ارزیابی و پیش‌بینی کنند علاقه‌مندند. از آنجائی که صورت‌های مالی تنها منبع اطلاعاتی مشترک در اختیار کلیه ذینفعان است اما از جمله مسائلی که در این گزارش‌ها به‌طور مشخص منعکس نمی‌شود، سلامت مالی و قدرت نسبی تداوم فعالیت آن در آینده است (پورعلی، ۱۳۹۲).

پیشرفت سریع فن‌آوری و تغییرات محیطی وسیع، شتاب فزاینده‌ای به اقتصاد بخشیده است، رقابت روزافزون بنگاه‌های اقتصادی دستیابی به سود را محدود و احتمال عدم توان ایفای تعهدات و توقف فعالیت‌های آن‌ها را افزایش داده است. ورشکستگی‌های بی‌سابقه اخیر شرکت‌های بزرگ در سطح بین‌المللی نوسان‌های بازار سرمایه ایران، وجود بحران‌های مالی در شرکت‌ها و صنایع مهم داخلی و تأثیر آن‌ها در ورشکستگی و درماندگی شرکت‌ها که از آن می‌توان به سونامی وحشتناک مالی یاد نمود نگرانی‌هایی را ایجاد نموده است (کریستونیس، ۲۰۰۵). بازارهای سرمایه در دنیای امروز به قلب تپنده اقتصاد اغلب کشورها تبدیل شده است و به‌مثابه دماسنج اقتصادی، وظیفه جمع‌آوری و تجهیز پس‌اندازهای کوچک افراد را در طرح‌های با بازده مناسب در اقتصاد بر عهده‌دارند. در گذر زمان، معیارهای ارزیابی عملکرد مدیران این واحدها توسعه‌یافته و پژوهش‌های متعددی در این حوزه در

شفاف کردن فعالیت‌های حسابداری است. شرکت‌ها برای اطلاعات قابل‌اطمینان درباره عملکرد متناسب، موقعیت مالی، فرصت‌های سرمایه‌گذاری، ارزش و میزان ریسک شرکت‌ها از شفافیت طرز فکر حسابداری استفاده می‌کنند. شرکت‌ها برای جلوگیری از راکد ماندن و به خاطر انتظارات جامعه به شفافیت نیازمند هستند (بوشمن^{۲۴} و همکاران، ۲۰۰۴).

د) افشای سرمایه انسانی^{۲۵}: سرمایه انسانی اشاره به آموزش، دانش، مهارت، یادگیری، تخصص و تجربه دارد. افشای سرمایه انسانی به‌عنوان افشای اطلاعات سازمانی درباره آموزش کارکنان، دانش، مهارت‌های یادگیری، تخصص‌ها و تجارب در گزارش مالیاتی آن‌ها تعریف شود (آرنمن^{۲۶} و همکاران، ۲۰۰۸). هوانگ^{۲۷} و همکاران (۲۰۱۰) بیان کردند که افشای سرمایه انسانی از نظر شکل و محتوای گزارش متنوع است و عمدتاً داوطلبانه و اغلب دیدگاه افشای کافی اطلاعات سرمایه انسانی مهم است چون نه تنها بر توانایی یک شرکت برای استخدام و حفظ بهترین افراد اثر می‌گذارد، برای یک شرکت ارزش بالقوه نیز ایجاد می‌کند. اطلاعات سرمایه انسانی در تصمیم‌گیری بالقوه شرکت در آینده یک جزء مهم است و به نفع شرکت‌هایی است که به دنبال جلب رضایت تمام سرمایه‌گذاران متقاضی اطلاعات برای افزایش ارزش بازار می‌باشند (هوانگ و همکاران، ۲۰۱۰).

ه) گزارش مسئولیت اجتماعی: گزارشی که بر فعالیت کسب‌وکار و حتی عوامل منفی اثرگذار بر آن نظیر کارکنان، مشارکت اجتماعی، نگرانی زیست‌محیطی و سایر مباحث اخلاقی اثر بگذارد، تعریف می‌شود. به این منظور گزارش مسئولیت اجتماعی در حال پررنگ‌تر شدن به سمت تقویت عملکرد محیطی و بهبود محیط کار و رفاه اجتماعی است که خود ممکن است بهترین تبلیغات برای یک شرکت باشد (برانکو و رودریگز^{۲۸}، ۲۰۰۸).

سلامت مالی

سلامت مالی شرکت‌ها موضوعی است که به بحث تداوم فعالیت، ورشکستگی، درماندگی مالی و

حال انجام شدن است و اهمیت مبانی مرتبط در این حوزه را برای مراجع حرفه‌ای و قانون‌گذاری کشورهای مختلف که سعی در ارتقای قابلیت‌های بازارهای سرمایه خود دارند بیان می‌کند (سلطان حسینی، ۱۳۹۰). با توجه به موارد فوق، تعیین عوامل مؤثر بر سلامت مالی ارزیابی و صحت تأثیر آن‌ها به سلامت مالی هم از دیدگاه سرمایه‌گذاران خرد، سرمایه‌گذاران خصوصی و شرکت و هم از دیدگاه کلان وضعیت اقتصادی و اجتماعی جامعه بسیار حائز اهمیت است. از طرفی تعیین دقیق یا دلایل سلامت مالی در هر مورد کار آسانی نیست و به وسیله عوامل مختلف و مرتبط باهم تعیین می‌شود (چالاک و همکاران، ۱۳۹۷).

پیشینه تجربی

پوتانگ (۲۰۱۱) به بررسی روابط علی ابعاد حسابداری پایداری با سلامت مالی شرکت‌ها پرداخته و به این نتیجه دست یافته است که عناصر حسابداری پایداری (اخلاق حسابداری، فعالیت‌های داوطلبانه، شفافیت، افشای سرمایه انسانی و مسئولیت اجتماعی) با بقای شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تایلد مستقیم و معنی‌دار است. ویلسون^{۲۹} و همکاران (۲۰۱۳) در پژوهشی به این نتیجه دست یافتند که ویژگی‌های هیئت‌مدیره در ارتباط با بقاء یا شکست در شرکت‌های خانوادگی، به میزان چشمگیری کمتر از شرکت‌های غیر خانوادگی مشاهده می‌شود و به این نتیجه رسیدند که این ویژگی‌ها در احتمال افزایش بقای شرکت‌های خانوادگی مهم هستند. مطالعه دلنا و وست^{۳۰} (۲۰۱۶) اطلاعاتی ارزشمند را در مورد احتمال ورشکستگی شرکت به دست آورد. این اطلاعات به اعضای زنجیره تأمین اجازه می‌دهد تا به سه گروه اولویت‌بندی شوند: شرکت‌های سالم با مخاطره فوری، شرکت‌های با ویژگی ورشکستگی فوری و شرکت‌های دارای سطوح متوسط مخاطره که نیاز به نظارت دارند. ویتمن^{۳۱} (۲۰۱۸) در پژوهشی نشان داد که گزارشگری پایدار موجب افزایش بازده حقوق صاحبان سهام، بازده دارایی‌ها و حاشیه سود شرکت‌ها می‌شود.

لوح^{۳۲} و همکاران (۲۰۱۸) در پژوهشی به بررسی رابطه پایداری گزارشگری و ارزش شرکت پرداخته و به این نتیجه دست یافته‌اند که پایداری گزارشگری مالی موجب افزایش ارزش شرکت شده و حاکمیت شرکتی نیز موجب تقویت ارتباط این دو متغیر می‌گردد. وانگ^{۳۳} و همکاران (۲۰۱۸) به روابط بین فناوری سلامت اطلاعات و عملکرد و سلامت مالی بیمارستان‌ها پرداخته و به این نتیجه دست یافتند که سرمایه‌گذاری در فناوری سلامت اطلاعات موجب افزایش سودآوری و سلامت مالی بیمارستان‌ها می‌شود. خیابو^{۳۴} و همکاران (۲۰۱۹)، در پژوهشی به تاب‌آوری سازمانی با الگوی نظری و پیامدهای آن پرداختند. نتایج این مطالعه نشان داد سازمان‌ها همه در معرض محیط متنوع و همیشه در حال تغییر و عدم اطمینان هستند و در این شرایط آن‌ها باید توانایی‌هایی را ایجاد کنند که بتوانند در مواقع بحران مالی مقاومت و از آن عبور نمایند. همچنین، نتایج نشان می‌دهد که متغیرهای محیطی شامل مسئولیت اجتماعی، زیست‌محیطی، سرمایه انسانی و اخلاق حرفه‌ای عواملی مؤثر در تاب‌آوری شرکت‌ها می‌باشند. بالوگانی^{۳۵} (۲۰۲۰)، در پژوهشی استدلال نمودند که اصول پایداری سازمانی، باید دربرگیرنده تأثیرات اقتصادی، زیست‌محیطی و اجتماعی عملکرد یک شرکت باشد، که نهایتاً این امر می‌تواند سلامت شرکت را بهبود بخشد و از رشد و بقای آن حمایت کند.

چالاک و همکاران (۱۳۹۷) در پژوهشی به بررسی تأثیر توانایی مدیریت بر درماندگی مالی با تأکید بر انعطاف‌پذیری مالی پرداخته‌اند. نتایج نشان داد که رابطه منفی و معنادار بین توانایی مدیریت و انعطاف‌پذیری مالی با درماندگی مالی شرکت است. وفقی و دارابی (۱۳۹۷) با رویکرد مدل معادلات ساختاری در تحلیل سه سطحی درماندگی مالی در شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران به این نتیجه دست یافتند که معیارهای ریسک و معیارهای حاکمیت شرکتی نسبت به معیارهای عملکرد حسابداری و متغیرهای کلان اقتصادی بر درماندگی مالی اثرگذار هستند. صالحی و همکاران

فرضیه‌های پژوهش

با پیروی از رویکرد پوتانگ و همکاران (۲۰۱۱)، پونومارو (۲۰۱۲)، وانگ و همکاران (۲۰۱۸) و بالوگانی (۲۰۲۰)، در ردیابی الگوی سلامت مالی شرکت‌ها، مدل تدوین شده به صورت مستقیم بر اساس فرضیه‌های تدوین شده زیر آزمون شده است.

شرکت‌های در حال توسعه با توجه به اصول اخلاقی برای مواجهه با سهامداران باید روابط قابل اعتمادتر و مطمئن تری داشته باشند، زیرا منجر به افزایش ارزش اطلاعاتی و افزایش ارزش سهام و در نهایت افزایش سلامت مالی شرکت‌ها و پیامدهای آن می‌شود (برونر^{۳۵} و همکاران، ۲۰۰۷). از این رو، فعالیت‌های حسابداری داوطلبانه اثر بالقوه‌ای بر روی بقاء و سلامت مالی دارد (داسک^{۳۶} و همکاران، ۲۰۰۷). دلیل اهمیت آگاهی اخلاق حسابداری این است که سرمایه‌گذاران و ذینفعان از روی اطلاعاتی که حسابداران گزارش می‌نمایند تصمیم‌گیری می‌نمایند، اگر سرمایه‌گذاران و ذینفعان نتوانند به اطلاعات گزارش شده متکی شوند، احتمال بقای شرکت کاهش خواهد یافت (فوستر و جانکر، ۲۰۰۵).

شفافیت طرز فکر حسابداری پاسخی به تقلب‌های پی‌درپی است. شفافیت همواره به عنوان زیربنای اعتماد سرمایه‌گذاران در نظر گرفته می‌شود. از این رو، شفافیت طرز فکر حسابداری اثر بالقوه‌ای بر روی بقاء و سلامت مالی شرکت‌ها دارد (یو، ۲۰۰۵). مطالعات پیشین نشان می‌دهد که رابطه معناداری بین سرمایه انسانی و سلامت شرکت‌ها وجود دارد. با این حال بهره‌وری سرمایه انسانی بستگی به استعداد کارکنان، انگیزه، پاداش، مهارت، تجربه، سلامت و حتی حالات هیجانی دارد؛ بنابراین، تحلیل سرمایه انسانی باید شامل شایستگی‌ها و نگرش‌ها باشد؛ بنابراین، افشای سرمایه انسانی بر سلامت شرکت‌ها اثر دارد (اکسیان و همکاران، ۲۰۱۰).

زمانی که گزارش‌های مسئولیت اجتماعی توسط سهامداران شرکت‌ها، مشتریان، اعتباردهندگان، تصمیم‌گیرندگان و گروه زیست‌محیطی (تعهد شرکت به حفظ محیط زیست) تهیه گردید، این امر به منزله

(۱۳۹۸) در پژوهشی به ارائه الگوی تعدیلی از مدل‌های ارزش‌گذاری دارایی‌های سرمایه‌ای با استفاده از ریسک درماندگی مالی و چرخه عمر شرکت پرداخته‌اند. نتایج این پژوهش نشان داد میزان نرخ بازده مورد انتظار در دوره بعد از دخالت ریسک درماندگی مالی کاهش یافته است. همچنین، از بین مراحل مختلف چرخه عمر شرکت‌ها، میانگین بازدهی پرتفوی سهام جهت ارزش‌گذاری دارایی‌های سرمایه‌ای در مرحله بلوغ و افول، بیشتر است. منصوصی نیا و همکاران (۱۳۹۸)، به ساخت و روا سازی مقیاس سنجش حسابداری فرهنگی به منظور ارائه مدل بومی پرداخته‌اند. طبق نتایج این پژوهش فاصله قدرت و اختیار، فردگرایی-جمع‌گرایی، کسب اطمینان-بلا تکلیفی، مردگرایی-زن‌گرایی (نابرابری جنسیتی)، عام‌گرایی-خاص‌گرایی، تجزیه-ترکیب، درون‌محوری-برون‌محوری، توالی‌زمانی-تقارن‌زمانی، اکتسابی-انتسابی، برابری-سلسله مراتبی، افق دید بلندمدت-کوتاه‌مدت (آینده‌نگری) به عنوان مؤلفه‌های حسابداری فرهنگی، استخراج و انتخاب گردید و می‌توان از این پرسشنامه برای سنجش میزان حسابداری فرهنگی در سازمان‌ها و شرکت‌ها استفاده کرد و با این ابزار می‌توان زمینه شناخت دقیق‌تر و منطقی‌تر، محیط حسابداری را فراهم نمود و به‌طور کلی بهره‌وری از این محیط را به صورت علمی فراهم آورد.

امیر بیگی لنگرودی و همکاران (۱۳۹۹)، به ارائه الگوی یکپارچه حسابداری مدیریت توسعه پایدار پرداخته‌اند. این پژوهش نشان می‌دهد که اهمیت نقش حسابداری مدیریت در حوزه پایداری، از یک سو در ارائه اطلاعات تسهیل‌کننده‌ی تصمیمات پایدار مدیران و از سوی دیگر در تأمین اطلاعات لازم به منظور گزارشگری خلق ارزش پایدار برای ذینفعان است و تحلیل اطلاعات این گزارش‌ها به بهبود اثربخشی اقتصادی و محیطی و اجتماعی و کارایی آن ابعاد کمک می‌کند.

همچون رقابت بین شرکت‌ها و زیانی که متحمل می‌شوند، ممکن است بقای شرکت را به خطر بی اندازد، به یکدیگر وابسته‌اند (امان و نگیان^{۳۹}، ۲۰۰۸). بر این اساس، فرضیه‌های پژوهش به شرح زیر بیان می‌شوند:

فرضیه اصلی: سازه‌های حسابداری پایداری بر سلامت مالی شرکت‌ها مؤثر است.

فرضیه ۱-۱: آگاهی از اخلاق حسابداری بر سلامت مالی شرکت‌ها مؤثر است.

فرضیه ۱-۲: فعالیت‌های داوطلبانه حسابداری بر سلامت مالی شرکت‌ها مؤثر است.

فرضیه ۱-۳: شفافیت طرز فکر حسابداری بر سلامت مالی شرکت‌ها مؤثر است.

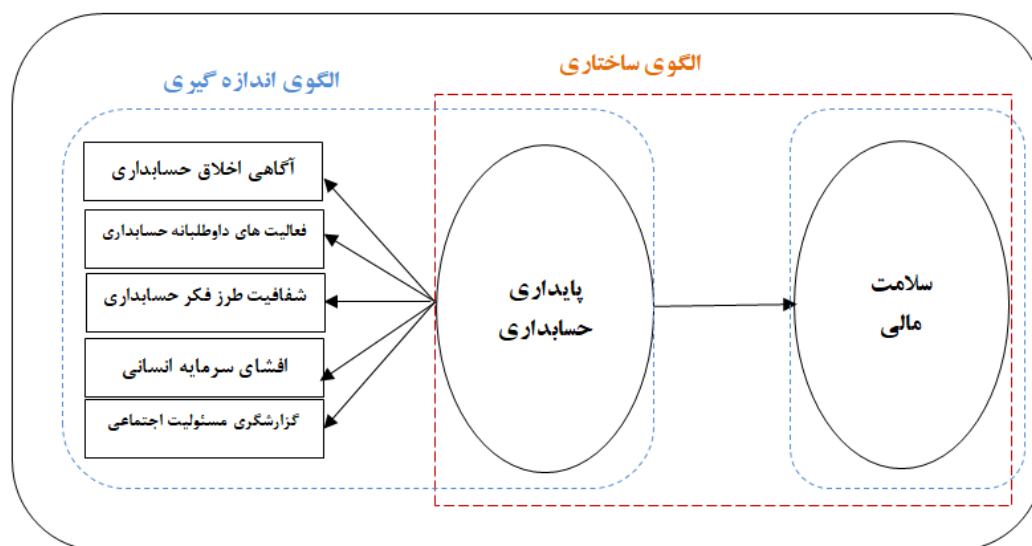
فرضیه ۱-۴: افشای سرمایه انسانی بر سلامت مالی شرکت‌ها مؤثر است.

فرضیه ۱-۵: گزارشگری مسئولیت اجتماعی بر سلامت مالی شرکت‌ها مؤثر است.

فرضیه‌های تدوین‌شده و مبانی نظری در ردیابی روابط علی حسابداری پایداری و سلامت مالی شرکت‌ها، الگوی مفهومی پژوهش به صورت شکل (۱) تدوین‌شده است:

رعایت مسئولیت اجتماعی (تعهد سازمانی) شرکت تلقی می‌گردد و این تعهد مهم برای ارزیابی تأثیر مسئولیت اجتماعی بر روی بقاء و سلامت شرکت‌ها مورد ارزیابی قرار می‌گیرد (برانکو و رودریگز، ۲۰۰۸)؛ بنابراین، سلامت مالی یک شرکت، یک ابتکار و عمل استراتژیک و آزمون نهایی از موفقیت و شکست یک شرکت خواهد بود. نتایج تحقیقات پیشین نشان می‌دهد که مسئولیت اجتماعی با پایداری و سلامت شرکت مرتبط است. از این رو، بر مبنای رویکرد رشد قیمت سهام باید ارزش جریان‌های نقدی آتی را منعکس کند و بنابراین شاخصی قابل‌اتکا برای اندازه‌گیری تأثیر فعالیت‌های افشای مسئولیت اجتماعی^{۳۷} بر روی عملکرد و سلامت شرکت می‌باشد (وانگ و همکاران، ۲۰۱۶).

تحقیقات تجربی در ارزش بازار و مسئولیت اجتماعی شرکت‌ها نشان می‌دهد که فعالیت‌های افشای مسئولیت اجتماعی، شرکت را قادر می‌سازد که یک پایگاه از مشتریان راضی به وجود بیاورد که این مشتریان راضی به نوبه خود منجر به ارزش بازار مثبت و در نهایت بقاء می‌شوند (لو^{۳۸} و همکاران، ۲۰۰۶). از این رو، ارتباط معنی‌داری بین مسئولیت اجتماعی شرکت‌ها و عملکرد و سلامت آن‌ها وجود دارد و

شکل (۱): الگوی مفهومی پژوهش پوتانگ (۲۰۱۱) و بالوگانی (۲۰۲۰)

روش‌شناسی

هدف پژوهش حاضر، ارائه الگویی برای سلامت مالی شرکت‌ها از طریق پیش‌بینی روابط علی میان سازه‌های حسابداری پایداری و سلامت مالی شرکت‌ها است. این پژوهش برحسب هدف، کاربردی و از نظر روش‌های گردآوری داده‌ها، توصیفی-تحلیلی از نوع پیمایشی مبتنی بر رویکرد مدل یابی ساختاری می‌باشد. برای آزمون فرضیه‌ها به روش مدل‌سازی معادلات ساختاری با رویکرد حداقل مربعات جزئی، از نسخه ۳,۲,۷ نرم‌افزار آماری smart-pls استفاده شد. زمانی که حجم مشاهدات اندک است یا توزیع نرمالی ندارد، ترجیح بر به‌کارگیری نرم‌افزارهایی نظیر smart-pls است (داوری و رضازاده، ۱۳۹۲). مدل مسیر کمترین مجذورات جزئی با دو مجموعه از معادلات ساختاری خطی (مدل درونی یا مدل ساختاری و مدل بیرونی یا مدل اندازه‌گیری) تعریف می‌شود. مدل ساختاری، رابطه بین متغیرهای مکنون و مدل اندازه‌گیری، ارتباط بین متغیرهای مکنون و نشانگرهای مشاهده‌شده را معین می‌کند. همچنین، از روش پرسشنامه آنلاین^{۴۰} و حضوری در مرحله گردآوری اطلاعات و رویکرد مدل‌سازی معادلات ساختاری مبتنی بر حداقل مربعات جزئی^{۴۱} در مرحله استنتاج استفاده نموده است. در همین راستا در این پژوهش بر اساس روش اختصاصی این مدل‌سازی (داوری و رضازاده، ۱۳۹۳)، حداکثر مقدار نمونه از ۱۰ برابر بیشترین روابط در بخش ساختاری، شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران برای جامعه آماری انتخاب و مطالعه شدند.

به‌منظور پخش پرسشنامه در بین مدیران مالی یا کارشناسان مالی شرکت‌های مورد مطالعه، طی مراجعه سه ماه به دفتر مرکزی یا کارخانه و همچنین از طریق شبکه‌های اجتماعی به‌صورت آنلاین اطلاعات جمع‌آوری شد. مراجعات منتهی به پخش پرسشنامه ۸۲ شرکت بود که از این تعداد ۲۳ مورد به دلیل عدم کفایت یا صحت داده‌ها، مردود شناخته شد و تعداد مشاهدات صحیح را به ۵۹ شرکت رساند. در مورد کفایت حجم نمونه در روش مدل‌سازی معادلات ساختاری نیز باید گفت، برای کسب نتایج معتبر و قابل‌تعمیم، طبق نظریه چن^{۴۲} و همکارانش (۲۰۰۳)، حجم نمونه باید نسبت ۱۰ مورد به ازای هر پارامتر برآورد شده باشد. بنتلر و چو (۲۰۰۶) نیز ۵ مورد را به ازای هر پارامتر پیشنهاد کرده‌اند (هیر و همکاران، ۲۰۰۶، بنتلر و چو، ۲۰۰۶)؛ بنابراین، با توجه به مدل ساختاری این پژوهش، مشاهدات (پرسشنامه-شرکت) موجود (۵۹ مورد) به لحاظ آماری کفایت می‌کند.

در این مطالعه، متغیر مکنون درون‌زا (سلامت مالی شرکت)، متغیر مستقل (پایداری حسابداری) و متغیرهای تعدیلی (ارزش بازاری مطلوب، تعهدات انگیزشی کارکنان و پذیرش ذینفعان برجسته) به روش پرسشنامه استاندارد شده سنجیده شده است. سؤالات این پرسشنامه برگرفته از پرسشنامه استاندارد شده پوتانگ و همکاران (۲۰۱۱) و پونومارو (۲۰۱۲) است. به‌علاوه، برای توسعه و بومی‌سازی ابزار پژوهش متناسب با محیط کشور و تأیید روایی آن، از نظر استادان دانشگاه و خبرگان بازار سرمایه کشور بهره برده شد. جدول (۱) اطلاعات مربوط به متغیرهای پژوهش را نشان می‌دهد.

جدول (۱): متغیرهای مدل پژوهش

ردیف	نام متغیر و سازه	نقش	نوع	ساختار	تعداد سؤال	منبع سؤالات
۱	حسابداری پایداری				۲۱	
۱-۱	آگاهی اخلاقی حسابداری				۵	
۲-۱	فعالیت‌های داوطلبانه حسابداری	مستقل	ادراکی	انعکاسی	۴	پوتانگ و همکاران (۲۰۱۱) و پونومارو (۲۰۱۲)
۳-۱	شفافیت طرز فکر حسابداری				۴	
۴-۱	افشای سرمایه انسانی				۴	
۵-۱	گزارشگری مسئولیت اجتماعی				۴	
۲	سلامت مالی شرکت	مکنون	ادراکی	انعکاسی	۸	

یافته‌های پژوهش

در جدول ۲، اطلاعات جمعیت شناختی مربوط به نمونه آماری ارائه شده است. حدود ۷۸ درصد پاسخ‌دهندگان، در سمت مدیر مالی یا رئیس حسابداری مرد بودند. همچنین، سطح تحصیلات بیش از ۷۰ درصد از پاسخ‌دهندگان کارشناسی ارشد و بالاتر بوده و شایان ذکر است که این دسته از افراد، مشارکت بهتری از حیث قبول پاسخ به پرسشنامه و کیفیت پاسخگویی داشته‌اند.

تمام شاخص‌ها از پایایی لازم برخوردار بودند. به‌منظور بررسی روایی سازه‌های مدل، از روایی همگرا و روایی تشخیصی استفاده شد. معیار متوسط واریانس استخراج‌شده برای ارزیابی روایی همگرای تمام سازه‌های مدل، بیشتر از ۰/۵ است و با توجه به اینکه جذر میانگین واریانس استخراج‌شده در قطر ماتریس بیشتر از همبستگی یا سازه با سازه‌های دیگر است، بنابراین ملاک مذکور نیز از حد قابل قبولی برخوردار است؛ بنابراین، کیفیت سازه‌های مدل از روایی مناسبی برخوردار هستند.

تحلیل مدل و آزمون فرضیه‌ها

در مدل پژوهش، متغیرها به‌صورت سازه‌های انعکاسی سطح بالاتر، مدل‌سازی گردید. مراحل کار و روش‌های استفاده‌شده مطابق جدول (۳) است. به‌منظور ارزیابی مدل اندازه‌گیری (مدل بیرونی)، پایایی و روایی سازه‌ها و شاخص‌ها ارزیابی می‌شود. آلفای کرونباخ و پایایی مرکب برای هر یک از سازه‌های مدل بیشتر از ۰/۷ به دست آمد. همچنین،

به‌منظور ارزیابی مدل ساختاری (مدل درونی)، پس از محاسبه ضرایب مسیر، بارهای عاملی و واریانس تبیین شده متغیرها به‌وسیله دستور الگوریتم PLS، معناداری مسیرها و بارهای عاملی با استفاده از روش بوت استرپ^{۴۳} برای به دست آوردن مقادیر t بررسی می‌شود.^{۴۴} نتایج معناداری مسیرها در جدول زیر مشاهده می‌گردد.

جدول ۳- خلاصه مراحل تحلیل داده‌ها

پایایی شاخص‌ها		پایایی	ارزیابی مدل اندازه‌گیری (اعتبار بیرونی)
آلفای کرونباخ	بررسی تک‌بعدی بودن		
پایایی مرکب	روایی همگرا (AVE) و تشخیصی	روایی	ارزیابی مدل ساختاری (اعتبار درونی)
	معیار فرنل و لاکر		
	روایی افتراقی	ارزیابی مدل ساختاری (اعتبار درونی)	بررسی شاخص‌های کیفیت مدل
	همبستگی سازه‌ها و هم خطی چندگانه (VIF)		
	برآورد ضریب مسیر	ارزیابی مدل ساختاری (اعتبار درونی)	بررسی شاخص‌های کیفیت مدل
	ضریب تعیین (R^2)		
	ارتباط پیش‌بین	ارزیابی مدل ساختاری (اعتبار درونی)	بررسی شاخص‌های کیفیت مدل
	وارسی اعتبار اشتراکی		
	وارسی اعتبار حشو	ارزیابی مدل ساختاری (اعتبار درونی)	بررسی شاخص‌های کیفیت مدل
	معیار نیکوئی برازش (GOF) و ریشه مجذور میانگین باقیمانده (SRMR)		
	بررسی ضرایب معناداری Z مربوط به هر یک از فرضیه‌ها	آزمون فرضیه‌ها	

جدول (۴): بررسی کیفیت مدل اندازه‌گیری

سازه	آلفای کرونباخ	پایایی ترکیبی	روایی همگرا
آگاهی اخلاق حسابداری	۰/۷۸۵	۰/۸۷۸	۰/۵۹۱
فعالیت‌های داوطلبانه حسابداری	۰/۸۲۷	۰/۱۶۷	۰/۶۰۲
شفافیت طرز فکر حسابداری	۰/۸۶۹	۰/۸۵۸	۰/۶۱۷
افشای سرمایه انسانی	۰/۷۹۱	۰/۹۱۱	۰/۷۱۸
گزارشگری مسئولیت اجتماعی	۰/۸۴۶	۰/۸۶۲	۰/۶۱۴
سلامت مالی	۰/۹۰۳	۰/۹۰۳	۰/۶۱۰

جدول (۴): بررسی روابط بین سازه‌های پژوهش و معناداری آن‌ها

مسیر	ضریب مسیر	انحراف معیار	سطح معناداری*	تفسیر
آگاهی از اخلاق حسابداری و سلامت مالی	۰/۰۲۳	۰/۱۴۷	۰/۳۴۵	رد
فعالیت‌های داوطلبانه حسابداری و سلامت مالی	۰/۴۳۴	۰/۱۸۸	۰/۰۴۰	عدم رد
شفافیت طرز فکر حسابداری و سلامت مالی	۱/۱۶۰	۰/۲۰۰	۰/۰۲۶	عدم رد
افشای سرمایه انسانی و سلامت مالی	۰/۷۳۴	۰/۱۶۶	۰/۴۳۴	رد
گزارشگری مسئولیت اجتماعی و سلامت مالی	۰/۹۷۹	۰/۱۵۸	۰/۰۰۰	عدم رد

*Sig > 95%

انسانی بر سلامت مالی شرکت‌ها رد می‌شود. مسیر گزارشگری مسئولیت اجتماعی و سلامت مالی معنادار بوده ($PValue=0/000 < /5$)، از این رو فرضیه پنجم مبنی بر تأثیر گزارشگری مسئولیت اجتماعی بر سلامت مالی تأیید می‌شود.

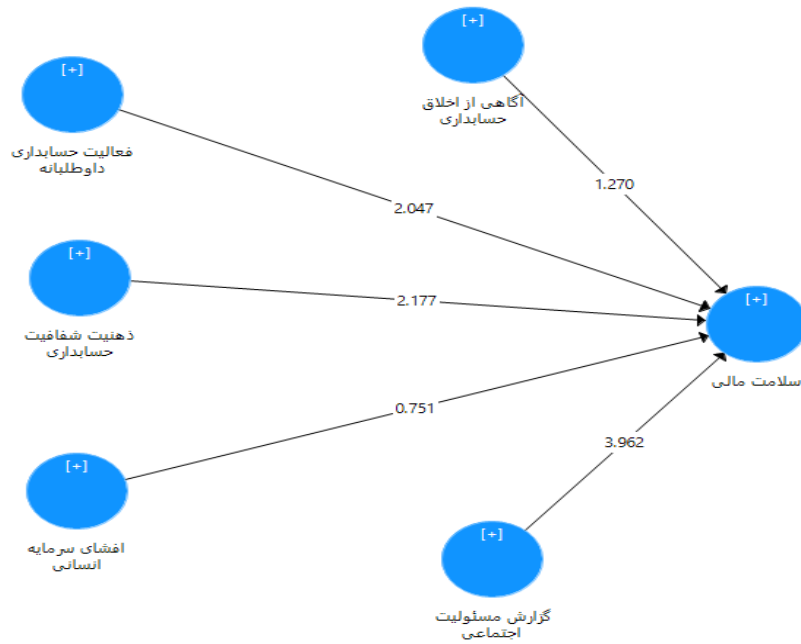
در مدل‌های اندازه‌گیری و ساختاری مورد بررسی، برای اندازه‌گیری برازش مدل بیرونی از میانگین اشتراک و برای برازندگی مدل ساختاری از ضریب تعیین R^2 استفاده می‌شود. مقدار میانگین اشتراک نشان‌دهنده درصدی از تغییرات شاخص‌ها است که به وسیله سازه متناظر توجیه می‌شود و پژوهش‌گران سطح قابل قبول برای اشتراک آماری را بیشتر از $0/5$ ذکر کرده‌اند (لی^{۴۵} و همکاران، ۲۰۰۸). با توجه به مقادیر R^2 که نشان‌دهنده توانایی مدل در توصیف سازه است، مدل ارائه شده برازش مناسبی دارد.

همان‌طور که در جدول ۴ مشاهده می‌شود؛ مسیر آگاهی از اخلاق حسابداری و سلامت مالی معنادار نبوده ($PValue=0/345 > /5$)، از این رو فرضیه اول مبنی بر تأثیر آگاهی از اخلاق حسابداری بر سلامت مالی شرکت‌ها تأیید نمی‌شود. مسیر فعالیت‌های داوطلبانه حسابداری و سلامت مالی معنادار بوده ($PValue=0/040 < /5$)، از این رو فرضیه دوم مبنی بر تأثیر فعالیت‌های داوطلبانه حسابداری بر سلامت مالی شرکت‌ها تأیید می‌شود. مسیر شفافیت طرز فکر حسابداری و سلامت مالی معنادار بوده ($PValue=0/026 < /5$)، از این رو فرضیه سوم مبنی بر تأثیر شفافیت طرز فکر حسابداری بر سلامت مالی شرکت‌ها تأیید می‌شود. مسیر افشای سرمایه انسانی و سلامت مالی معنادار نبوده ($PValue=0/434 > /5$)، از این رو فرضیه چهارم مبنی بر تأثیر افشای سرمایه

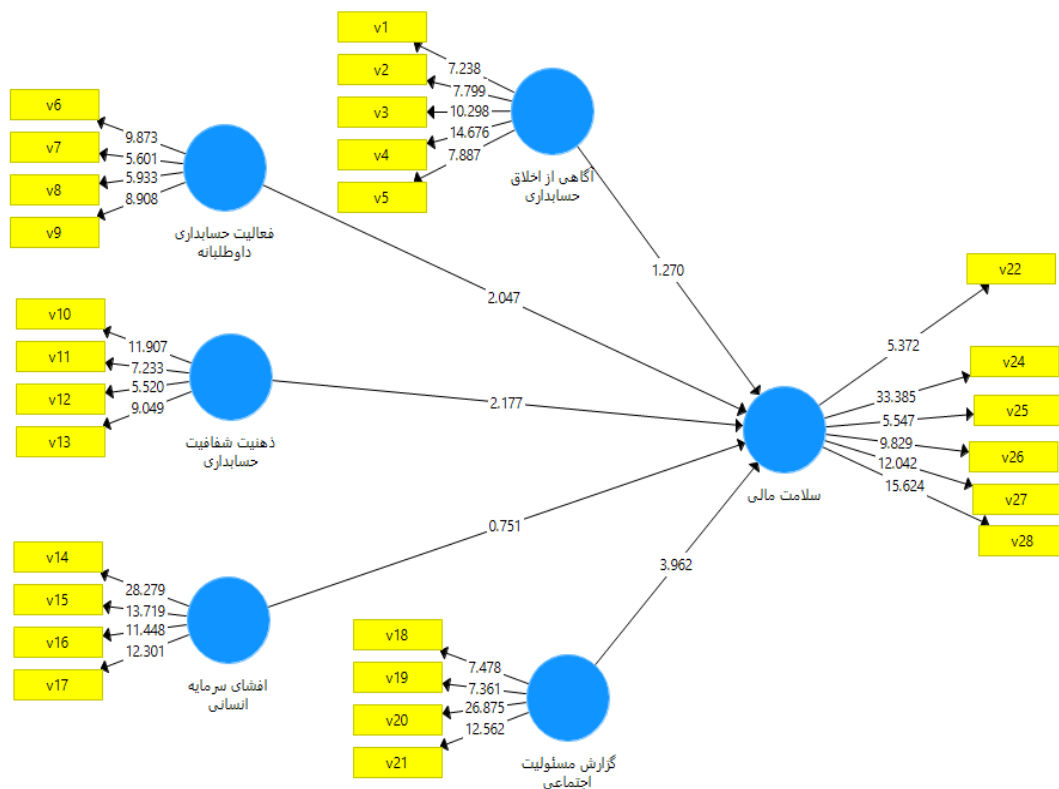
جدول (۴): بررسی کیفیت مدل ساختاری و نیکوئی برازش

مدل / سازه	SRMR	R^2	R^{2adj}	F^2
آگاهی اخلاق حسابداری				۰/۰۳۷
فعالیت‌های داوطلبانه حسابداری				۰/۱۸۶
شفافیت طرز فکر حسابداری	۰/۱۰۲	۰/۷۷۳	۰/۷۴۸	۰/۱۹۴
افشای سرمایه انسانی				۰/۰۳۳
گزارشگری مسئولیت اجتماعی				۰/۵۵۷

در ادامه مدل اصلاح‌شده به صورت زیر خواهد بود:

شکل ۲- مدل ساختاری به همراه آماره‌های t

شکل ۳- نتایج آزمون t مدل اصلاح‌شده

نتیجه‌گیری و بحث

پژوهش حاضر یک ساختار جدید حسابداری پایداری و سلامت مالی شرکت‌ها با تأکید بر دیدگاه‌های متفاوت را پیشنهاد می‌کند. از این‌رو، در این پژوهش عناصر مختلف حسابداری پایداری یعنی (اخلاق، فعالیت داوطلبانه، شفافیت، سرمایه انسانی و گزارشگری مسئولیت اجتماعی) و سلامت مالی شرکت‌ها شناسایی و تحلیل شدند. بدین منظور، فرضیه‌هایی برای بررسی این موضوع تدوین و با استفاده از اطلاعات در دسترس تحلیل شد. به‌طور کلی، این استدلال وجود دارد که سازه‌های حسابداری پایداری، مزایای بسیاری برای شرکت از جمله سلامت مالی ایجاد می‌کند. نتایج حاصل از آزمون فرضیه دوم، سوم و پنجم نشان داد که سازه‌های حسابداری پایداری شامل فعالیت‌های داوطلبانه حسابداری، شفافیت طرز فکر حسابداری و گزارشگری مسئولیت اجتماعی بر سلامت مالی شرکت‌ها تأثیر معناداری دارد. بر اساس مبانی نظری پژوهش و به استناد به نتایج پژوهش‌های انجام‌شده توسط پونومارو (۲۰۱۲)، فوستر و جانکر (۲۰۰۷) و کالر و همکاران (۲۰۰۵)، می‌توان چنین استنباط نمود که شرکت‌ها برای اینکه دچار درماندگی مالی نشوند و سلامت مالی داشته باشند، باید دارای ویژگی‌های حسابداری پایداری شامل گزارشگری مسئولیت اجتماعی، زیست‌محیطی و شفافیت حسابداری باشند؛ بنابراین، اگر سرمایه‌گذاران و ذینفعان نتوانند به این اطلاعات متکی شوند، احتمال سلامت مالی شرکت کاهش خواهد یافت. از این‌رو، نتایج این فرضیه با نتایج پژوهش پونومارو (۲۰۱۲)، پوتانگ (۲۰۱۱)، خیوو و همکاران (۲۰۱۹)، بالوگانی (۲۰۲۰)، همسو بوده و مطابق با چارچوب نظری پژوهش می‌باشد.

نتایج حاصل از آزمون فرضیه‌های اول و چهارم نشان داد که سازه‌های آگاهی از اخلاق حسابداری و افشای سرمایه انسانی تأثیر معنی‌داری بر سلامت مالی شرکت‌ها ندارد. بر اساس مبانی نظری پژوهش و به استناد به نتایج پژوهش‌های انجام‌شده توسط ویتمن (۲۰۱۸)، وانگ و همکاران (۲۰۱۶)، پونومارو (۲۰۱۲) و

بانرجی و همکاران (۲۰۰۷)، می‌توان چنین استنباط نمود که سازه‌های حسابداری پایداری (آگاهی از اخلاق حسابداری و افشای سرمایه انسانی) بر روی سلامت مالی شرکت اثر می‌گذارد. هر چه تعهد کارکنان بیشتر باشد، احتمال دارد آن‌ها عملکرد بهتری را از خود نشان از این‌رو، نتایج فرضیه‌های اول و چهارم با نتایج پژوهش پونومارو (۲۰۱۲)، پوتانگ (۲۰۱۱) خیوو و همکاران (۲۰۱۹)، بالوگانی (۲۰۲۰)، همسو نبوده و مطابق با چارچوب نظری پژوهش نیست.

یافته‌های پژوهش گویای آن است که ابعاد حسابداری پایداری (فعالیت‌های داوطلبانه، شفافیت طرز فکر حسابداری و مسئولیت اجتماعی و زیست‌محیطی) بر سلامت مالی شرکت‌ها مؤثرند، لذا در مورد اهمیت پایداری حسابداری بر سلامت مالی شرکت‌ها و ایجاد محیط رقابتی شفاف در سطح صنعت و همچنین، ایجاد محیط شفاف اطلاعاتی و اتخاذ تصمیم بهینه سرمایه‌گذاران به صاحب‌نظران و مدیران بورس اوراق بهادار تهران پیشنهاد می‌شود تدابیری بیندیشند. چون گزارشگری با تکیه بر ابعاد حسابداری پایداری حالت ظاهری داشته و برای سرمایه‌گذاران و ذینفعان در بازار سرمایه از محتوای اطلاعاتی چندانی برخوردار نبوده و در قبال مسئولیت اخلاقی، اجتماعی و زیست‌محیطی کمک قابل توجهی نمی‌کند. طبق نتایج پژوهش سلامت مالی شرکت‌ها تحت تأثیر این سه سازه حسابداری پایداری قرار می‌گیرد. به عبارتی، می‌توان سازه‌های فعالیت‌های داوطلبانه حسابداری، شفافیت طرز فکر حسابداری و افشای مسئولیت اجتماعی را عامل فزاینده سلامت مالی شرکت‌ها دانست. از این‌رو، به مدیران، سرمایه‌گذاران بالفعل، بالقوه و سایر ذینفعان پیشنهاد می‌شود که توجه بیشتری به بحث پذیرش ذینفعان برجسته داشته باشند و آن را در مدل‌های تصمیم‌گیری خود لحاظ نمایند زیرا این سازه می‌تواند مبنایی برای تصمیم‌گیری آن‌ها باشد و آن را در مدل‌های تصمیم‌گیری خود لحاظ نمایند زیرا حسابداری پایداری می‌تواند مبنایی برای تصمیم‌گیری آن‌ها در

- * سیدعباس زاده، محمد، امانی ساری لگلو، جواد، خضری آذر، همین. پاشوی. قاسم. ۱۳۹۳. مقدمه ای بر مدل یابی معادلات ساختاری به روش PLS و کاربرد آن در علوم رفتاری، چاپ اول، انتشارات دانشگاه ارومیه.
- * صالحی، مهرداد، حجازی، رضوان، طالب نیا، قدرت اله، امیری. علی. ۱۳۹۸. ارائه الگوی تعدیلی از مدل های ارزش گذاری دارایی های سرمایه ای با استفاده از ریسک درماندگی مالی و چرخه عمر شرکت، راهبرد مدیریت مالی، (۱)۷: ۹۵-۱۲۲.
- * منصوری نیا. الهام، فغانی ماکرانی. خسرو و آقامحمدی. قربانعلی، (۱۳۹۸)، ساخت و رواسازی مقیاس سنجش حسابداری فرهنگی به منظور ارائه مدل بومی، حسابداری مدیریت، دوره ۱۲، شماره ۴۱، ۱۹۷-۲۱۷.
- * نمازی، محمد، رجب دری. حسین. ۱۳۹۶. بررسی تعامل سازه های الگوی توسعه پایدار اخلاق حرفه ای حسابداری با استفاده از فن دیتمل، پژوهش های حسابداری مالی، (۱)۹: ۷۱-۹۰.
- * نمازی، محمد، کرمانی. احسان. ۱۳۸۷. تأثیر ساختار مالکیت بر عملکرد شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، بررسی های حسابداری و حسابرسی، (۳۵)۱۵: ۸۳-۱۰۰.
- * نیک کار. جواد، همت فر. محمود و اعصامی. مریم، (۱۳۹۷)، تأثیر سرمایه گذاری در دارایی نامشهود در توضیح دهندگی تأثیر سلامت مالی و مشکلات نمایندگی در ارزش بازار شرکت، مدیریت دارایی و تامین مالی، سال ششم، شماره ۱، ۱۱-۲۸.
- * وفقی، حسام، داراب. رویا. ۱۳۹۷. رویکرد مدل معادلات ساختاری در تحلیل سه سطحی درماندگی مالی در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران. راهبرد مدیریت مالی، (۳)۶: ۱۸۹-۲۱۵.
- * Ali, I., Rehman, K. U., Ali, S. I., Yousaf, J., & Zia, M. (2010). Corporate social responsibility influences, employee commitment and organizational
- سرمایه گذاری باشد. به مدیران شرکت‌ها و سایر گروه‌های ذی‌ربط نیز پیشنهاد می‌شود در خصوص حسابداری پایداری شرکت‌ها اهتمام لازم انجام شود تا ابعاد آن از حالت ظاهری خارج شده و به یک ابزار مهم برای تصمیم‌گیری تبدیل شده و ادامه فعالیت را در بازار سرمایه ایران برقرار نماید. همچنین پیشنهاد می‌شود در مطالعات آتی، نقش مکانیزم های حاکمیت شرکتی و کیفیت گزارشگری مالی بر سلامت مالی شرکت‌ها در سطح صنعت انجام گیرد.
- با انجام هر پژوهش، راه به سوی مسیری جدید باز می‌شود و ادامه راه، مستلزم انجام پژوهش‌های دیگری است؛ بنابراین، انجام پژوهش‌هایی شامل بررسی تأثیر حسابداری پایداری بر شوک‌های مالی در شرایط و صنایع متفاوت و بررسی تأثیر حسابداری پایداری بر تاب‌آوری مالی شرکت‌ها پیشنهاد می‌شود. همچنین، همانند هر پژوهش دیگر، پژوهش حاضر نیز دارای محدودیت‌هایی است که لازم است به آن‌ها اشاره شود. عدم دسترسی به کلیه شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران یکی از محدودیت‌های این پژوهش بوده که منجر به تقلیل نمونه آماری شده است.

فهرست منابع

- * امیر بیگی لنگرودی. حبیب، کردستانی. غلامرضا ورضایی. فرزین، (۱۳۹۹)، الگوی یکپارچه حسابداری مدیریت توسعه پایدار، حسابداری مدیریت، دوره ۱۳، شماره ۴۴، ۱-۲۱.
- * پورعلی. محمد رضا، (۱۳۹۲)، ارائه مدل سنجش و ارزیابی سلامت مالی در شرایط محیطی ایران، دانش سرمایه گذاری، (۵)۲: ۱۷۹-۲۰۶.
- * خاکی، غلامرضا. ۱۳۹۰. روش تحقیق با رویکردی به پایان نامه نویسی، چاپ هشتم، تهران، انتشارات بازتاب.
- * داوری، علی،، رضازاده. آرش. ۱۳۹۳. مدل سازی معادلات ساختاری با نرم افزار PLS، چاپ دوم، تهران، انتشارات جهاد دانشگاهی.

- * Cernusca, L. (2007). Ethics in accounting: The WorldCom inc. scandal. *Lex ET Scientia Int'l J.*, 14, 239.
- * Chin, W. W., Marcolin, B.L., and Newsted, P.R., (2003). A partial least squares latent variable modeling approach for measuring interaction effects: Results from a Monte Carlo simulation study and an electronic-mail emotion/adoption study, *Information systems research*, 14(2), PP: 189-217
- * Choo Huang, C., Luther, R., Tayles, M., & Haniffa, R. (2013). Human capital disclosures in developing countries: figureheads and value creators. *Journal of Applied Accounting Research*, 14(2), 180-196.
- * Clarkson, M. E. (1995). A stakeholder framework for analyzing and evaluating corporate social performance. *Academy of management review*, 20(1), 92-117.
- * Daske, H., Hail, L., Leuz, C., & Verdi, R. (2013). Adopting a label: Heterogeneity in the economic consequences around IAS/IFRS adoptions. *Journal of Accounting Research*, 51(3), 495-547.
- * Davodi, A., Rezazadeh, A. (2013), *Structural Equation Modeling with PLS Software*, Second Edition, Tehran, Jihad Daneshgahi Publications (In Persian).
- * Dellana, S., & West, D. (2016). Survival analysis of supply chain financial risk. *The Journal of Risk Finance*, 17(2), 130-151.
- * Falck, O., & Heblich, S. (2007). Corporate social responsibility: Doing well by doing good. *Business Horizons*, 50(3), 247-254.
- * Foster, D., & Jonker, J. (2005). Stakeholder relationships: the dialogue of engagement. *Corporate Governance: The international journal of business in society*, 5(5), 51-57.
- * Freeman, R. E. (2010). *Strategic management: A stakeholder approach*. Cambridge university press.
- * Freeman, R. Edward. (1984). *Strategic Management, A Stakeholder Approach*. Massachusetts, Pitman.
- * Greening, D. W., & Turban, D. B. (2002). Corporate social performance as a competitive advantage in attracting a quality workforce. *Business & Society*, 39(3), 254-280.
- * Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., Anderson, R. E., and Tatham, R.L., (2006), *Multivariate data analysis 6th Edition*. Pearson Prentice Hall, New Jersey.
- * Humans: Critique and reformulation. *Journal of Abnormal Psychology*, 87, PP: 49-74
- performance. *African journal of Business management*, 4(13), 2796-2801.
- * Aman, H., & Nguyen, P. (2008). Do stock prices reflect the corporate governance quality of Japanese firms?. *Journal of the Japanese and International Economies*, 22(4), 647-662.
- * Andriof, J., Waddock, S., Husted, B., & Rahman, S. S. (2017). *Unfolding stakeholder thinking: Theory, responsibility and engagement*. Routledge.
- * Aragón-Correa, J. A., & Rubio-Lopez, E. A. (2007). Proactive corporate environmental strategies: myths and misunderstandings. *Long Range Planning*, 40(3), 357-381.
- * Audretsch, D. B., Houweling, P., & Thurik, A. R. (2000). Firm survival in the Netherlands. *Review of industrial organization*, 16(1), 1-11.
- * Balugani, E., Butturi, M. A., Chevers, D., Parker, D., & Rimini, B. (2020). Empirical Evaluation of the Impact of Resilience and Sustainability on Firms' Performance. *Sustainability*, 12(5), 1742.
- * Banerjee, S., Kauffman, R. J., & Wang, B. (2007). Modeling Internet firm survival using Bayesian dynamic models with time-varying coefficients. *Electronic Commerce Research and Applications*, 6(3), 332-342.
- * Becchetti, L., & Trovato, G. (2011). Corporate social responsibility and firm efficiency: a latent class stochastic frontier analysis. *Journal of Productivity Analysis*, 36(3), 231-246.
- * Bhattacharya, C. B., & Sen, S. (2003). Consumer-company identification: A framework for understanding consumers' relationships with companies. *Journal of marketing*, 67(2), 76-88.
- * Brammer, S., Millington, A., & Rayton, B. (2007). The contribution of corporate social responsibility to organizational commitment. *The International Journal of Human Resource Management*, 18(10), 1701-1719.
- * Branco, M. C., & Rodrigues, L. L. (2008). Factors influencing social responsibility disclosure by Portuguese companies. *Journal of business Ethics*, 83(4), 685-701.
- * Bushman, R. M., Piotroski, J. D., & Smith, A. J. (2004). What determines corporate transparency?. *Journal of accounting research*, 42(2), 207-252.
- * Byrne J. P. (2016) "Firm survival, uncertainty and financial frictions: Is there a financial uncertainty Accelerator?"; *Economic Inquiry*, 54(1): 375-390.

- ethics integration in accounting courses: A Malaysian study, *Asian Review of Accounting*, Vol. 25. PP: 1-39
- * Mowday, R. T., Porter, L. W., & Steers, R. M. (2013). Employee—organization linkages: The psychology of commitment, absenteeism, and turnover. *Academic press*.
  - * Namazi.M, Kermani.E, (2007), Investigating the Effects of Ownership Structure on The Performance of the Companies Accepted in the Tehran Stock Exchange, *Accounting and Auditing Review*, 15(35):83-100(In Persian).
  - * Namazi.M, Rajabdari.H, (2017), Investigating the Interactions of Structural Patterns for Sustainable Development of Professional Accounting Ethics Using the Demtel Tech, *Financila accounting research*, 9(1):71-90(In Persian).
  - * Persson, Helena, (2004). The Survival and Growth of New Establishments in Sweden, 1987-1995 *Small Business Economics*, 23, 423–440.
  - * Porali.M, (2012), Developing a Model for the Assessment and Evaluation of Financial Health in Iran, *Investment knowledge*, 2(5), 179-206(In Persian).
  - * Pothong, O., & Ussahawanitchakit, P. (2011). Sustainable accounting and firm survival: An empirical examination of Thai listed firms. *Journal of Academy of Business and Economics*, 11(3), 1-28.
  - * Provan, K. G., & Lemaire, R. H. (2012). Core concepts and key ideas for understanding public sector organizational networks: Using research to inform scholarship and practice. *Public Administration Review*, 72(5), 638-648.
  - * Ran Bhamra, Samir Dani & Kevin Burnard. (2011), "Resilience: the Concept, a Literature Review and Future Directions", *Int. J. Production Research*, 49 (18), pp.5375-93.
  - * Ran Bhamra, Samir Dani & Kevin Burnard. (2011), "Resilience: the Concept, a Literature Review and Future Directions", *Int. J. Production Research*, 49 (18), pp.5375-93.
  - * Salehi.M, Hejazi.R, Talebnia.G, Amiri.A, (2019), Provide a model adjustment of capital asset valuation models using financial risk and company life cycle risk, *Journal of Financial Management Strategy*, 7(1):95-122(In Persian).
  - * Schwartz, M. (2009). Beyond incubation: an analysis of firm survival and exit dynamics
  - * Hopwood, A. G., Unerman, J., & Fries, J. (Eds.). (2010). *Accounting for sustainability: Practical insights*. Earthscan.
  - * Johnson, G., & Scholes, K. (1999). *Exploring Corporate Strategy*, Prentice Hall. Europe.
  - * Johnson, G., Whittington, R., Scholes, K., Angwin, D., & Regnér, P. (2011). *Exploring strategy*. Financial Times Prentice Hall.
  - * Keller, A. C., Smith, K. T., & Smith, L. M. (2007). Do gender, educational level, religiosity, and work experience affect the ethical decision-making of US accountants?. *Critical perspectives on accounting*, 18(3), 299-314.
  - * Khaki, G.R., (2011), *Research Methodology with a Thesis Approach*, Eighth Edition, Tehran, Baztab Publishing (In Persian).
  - * Khaki.G, (2011), *Research method with an approach to dissertation writing*, Eighth Edition, Tehran, Baztab Publications(In Persian).
  - * Kritsonis , A.(2005). Assessing a firms future financial health. *International Journal of Scholarly Academic Intellectual Diversity*. 8(1).
  - * Kritsonis , Alicia.(2005). "Assessing a firms future financial health" , *International Journal of Scholarly Academic Intellectual Diversity* , California State University vo.8, No.1.
  - * Kusnetzky, Dan, (2010), Microsoft: market share, growth and market value.,<http://www.zdnet.com/blog/virtualization/microsoft-market-share-growth-and-market-value/1977>.
  - * Lee, J., Park, S.Y., Baek, I. and Lee, C.S., (2008), the impact of the brand management system on brand performance in B–B and B–C environments, *Industrial marketing management*, 37(7), PP: 848-855
  - * Linck, J. S., Lopez, T. J., & Rees, L. (2007). The valuation consequences of voluntary accounting changes. *Review of Quantitative Finance and Accounting*, 28(4), 327-352.
  - * Luo, X., & Bhattacharya, C. B. (2006). Corporate social responsibility, customer satisfaction, and market value. *Journal of marketing*, 70(4), 1-18.
  - * Marion, Allison M. and Cengage, Gale, (2011). *Ethics in Accounting*, *Encyclopedia of Business and Finance.*, <http://www.enotes.com/business-finance-encyclopedia/ethics-accounting>.
  - * Marzuki, M., Subramaniam, N., Cooper, B., and Dellaportas, S., (2017), *Accounting academics' teaching self-efficacy - and*

disclosure in Chinese listed companies. *Journal of Modern Accounting and Auditing*, 6(5), 37.

- * Xiao, Lei, and Huan Cao. (2019), "Organizational resilience: The theoretical model and research implication." ITM Web of Conferences. Vol. 12. EDP Sciences

in the post-graduation period. *The Journal of Technology Transfer*, 34(4), 403-421.

- * Seyedabaszadeh. M, Amani.J, Khezri azar. J, Pashoy.G, (2013), Introduction to PLS Structural Equation Modeling and its Application in Behavioral Sciences, First Edition, Urmia University Press(In Persian).
- * Simsek, Z., & Heavey, C. (2011). The mediating role of knowledge-based capital for corporate entrepreneurship effects on performance: A study of small-to medium-sized firms. *Strategic Entrepreneurship Journal*, 5(1), 81-100.
- * Steers, R. M., Mowday, R., & Porter, L. (1982). Employee-organization linkages: The psychology of commitment, absenteeism, and turnover. New York: Academic.
- * Stephenson Amy, (2010), Benchmarking the Resilience of Organizations, a Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree of Doctor of Philosophy in the Civil and Natural Resources Engineering Department; University of Canterbury.
- * Vagefi.H, Darab.R, (2018), Structural Equation Approach in Three-Level Analysis of Financial Distress in Listed Companies in Tehran Stock Exchange, *Journal of Financial Management Strategy*, 6(3):189-215(In Persian).
- * Vance, Robert J, (2006), Engagement and Commitment A guide to understanding, measuring and increasing engagement in your organization., <http://www.cpms.osd.mil>.
- * Wahlqvist, I. (2014). The Capital Structure, Ownership and Survival of Newly Established Family Firms (Doctoral dissertation, BI Norwegian Business School).
- * Wang, H., Tong, L., Takeuchi, R., and George, G., (2016), corporate social responsibility: An overview and new research directions: Thematic Issue on Corporate Social Responsibility
- * Williams, C. C. (2005). Trust diffusion: The effect of interpersonal trust on structure, function, and organizational transparency. *Business & Society*, 44(3), 357-368.
- * Wilson, N., Wright, M., & Scholes, L. (2013). Family business survival and the role of boards. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 37(6), 1369-1389.
- * Xian-hua, Z. H. O. U., Wei, H. A. N., & Yu-zhou, W. A. N. G. (2010). The market reaction on the human resources information

یادداشت‌ها

1. Poutang
2. Balugani
3. Structural Equation Modeling
4. Kritsonis
5. Byrne
6. Gordon & Yue
7. Ran
8. WorldCom
9. Enron
10. Asian Economic Crisis
11. USA
12. Marzuki
13. Firm Financial Health
14. legitimacy theory
15. Stakeholders theory
16. Moral theory
17. Theory of Social Responsibility
18. Accounting Sustainability
19. Keller
20. Cernica
21. Ali
22. Voluntary Accounting Proactiveness
23. Transparency Accounting Mindset
24. Bushman
25. Human Capital Disclosure
26. Unerman
27. Huang
28. Branco and Rodrigues
29. Wilson
30. Dellana & West
31. Whetman
32. Loh
33. Wang
34. Xiao
35. Berrone
36. Daske
37. CSR
38. Luo
39. Aman and Nguyen
40. <https://survey.porsline.ir>
41. PLS(Partiallesat square)
42. Chin
43. Bootstrapping